

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Strategisk miljøvurdering Natura 2000-plan 2022-2027

Bjerre Skov og Haslund Skov
Natura 2000-område nr. 229
Habitatområde H229

Udgiver: Miljøstyrelsen
Redaktion: Miljøstyrelsen Midtjylland

Forsidefoto:
Bjerre Skov
Fotograf: Ditte Grube Barild.

ISBN: 978-87-7564-672-2

Indhold

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027	4
1.1 Ikke teknisk resumé.....	4
1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer	5
1.2.1 Anden lovgivning	5
1.2.2 Andre relevante planer	6
1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nul-alternativ	7
1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen.....	7
1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet	9
1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed.....	9
1.4.2 Befolkningen	9
1.4.3 Menneskets sundhed	10
1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer	10
1.4.5 Materielle goder og kulturarv	10
1.4.6 Landskab.....	10
1.4.7 Arter	11
1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater	11
1.5 Eksisterende miljøproblemer	11
1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området	11
1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål.....	12
1.7 Planens indvirkning på miljøet.....	12
1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet	15
1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg.....	16
1.10 Overvågning	17

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027

Den enkelte Natura 2000-plan er ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021 om miljøvurderinger af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) underlagt krav om miljøvurdering. SMV rapporten skal indeholde oplysninger, der følger af lovens bilag 4.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem kommunale og andre ansvarlige myndigheders handleplaner, der har fokus på forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen. Der kan således ikke i forbindelse med den statslige plan foretages en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da de statslige Natura 2000-planer ikke fastlægger, hvor den konkrete indsats skal gennemføres.

Natura 2000-området er ikke placeret nær den danske grænse og udpegningsgrundlaget indeholder ikke arter eller trækfugle, som bevæger sig på tværs af landegrænser. Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen består udelukkende af tiltag, som vurderes at kunne påvirke lokalt. Det drejer sig bl.a. om en plejeindsats, som medvirker til at sikre især den eksisterende, lysåbne natur samt ophør af drift i forbindelse med udlægning af urørt skov. Området er ikke biologisk eller geografisk forbundet med områder, herunder Natura 2000-områder, i udlandet. Det vurderes derfor, at planen ikke har grænseoverskridende påvirkning.

1.1 Ikke teknisk resumé

Natura 2000-planen medvirker til at sikre, at arter, fugle og naturtyper, som er omfattet af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området på sigt opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Derudover har de planlagte indsatser en positiv effekt for den øvrige natur, fugle og arter, der findes i området, og Natura 2000-planen medvirker således til at sikre den biologiske mangfoldighed generelt.

Natura 2000-planen for området beskriver overordnet set et program for en plejeindsats, som skal medvirke til at sikre eksisterende beskyttede naturtyper på udpegningsgrundlaget. En realisering af indsatsprogrammet sikrer synergi til evt. indsatser for øvrige naturtyper på udpegningsgrundlaget og forventes ligeledes at have gavnlig effekt på andre arter, som anvender området. Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen har fokus på at sikre synergieffekter, skabe større sammenhæng i naturen og sikre en mere naturlig dynamik i områderne fx ved genskabelse af hensigtsmæssig hydrologi og en potentiel udvidelse af arealer med urørt skov. Dette kan ske gennem eksisterende og kommende tilskudsordninger vedr. plejeindsatser og aftaler om udlægning af urørt skov.

Mål for forbedring af vandkvaliteten, fx i form af reducere af kvælstof og miljøfremmede stoffer, sikres gennem vandområdeplanlægningen, men forventes ligeledes at gavne dyr og planter.

1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer

Indhold

Natura 2000-planen består af målsætninger for det enkelte Natura 2000-område og områdets udpegningsgrundlag, samt et indsatsprogram, der angiver retningslinjer for planens gennemførelse i planperioden 2022-2027. Målsætningerne består af overordnede målsætninger for hele Natura 2000-området samt konkrete målsætninger og afvejning af modstridende naturinteresser. Retningslinjerne om naturområdernes forvaltning i indsatsprogrammet, har både konkret og generel karakter. Endelig indeholder Natura 2000-planen et oversigtsskema, der viser naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag.

Hovedformål

For området findes følgende overordnede målsætninger i forslag til Natura 2000-planen.

Naturtyper på udpegningsgrundlaget skal bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Målet er, at områdets skovnaturtyper med elle- og askeskov (91E0), bøgeskove på mor og muld (9110 og 9130) samt ege-blandskov (9160) sikres deres arealmæssige udbredelse samt en varieret struktur.

Områdets naturtyper med stærkt ugunstig bevaringsstatus prioriteres højt. Ud over ovenstående skovnaturtyper gælder det de lysåbne naturtyper surt overdrev (6230) og tidvis våd eng (6410). Deres areal søges på sigt øget og der skabes så vidt muligt bedre sammenhæng mellem forekomsterne. Der skal være plads til mosaiknatur af lysåben og skovnatur med en naturtypekarakteristisk flora og fauna.

Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi og drift/pleje, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne.

Den økologiske integritet for området sikres derudover ved god vandkvalitet gennem reduceret tilførsel af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer, hvilket reguleres gennem vandområdeplanerne.

1.2.1 Anden lovgivning

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne. Det vil sige, at alle myndigheder skal lægge Natura 2000-planen til grund i arealdrift på egne arealer, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt. Offentlige lodsejere er bundet af planens målsætninger og kan vælge at gennemføre disse direkte i egne drifts- og plejeplaner. På lovområder som f.eks. fiskeriloven og vildtforvaltningsloven, hvor staten er myndighed, kan der følges op med nationale strategier.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v., på grundlag af konsekvensvurderinger, hvor dette er nødvendigt i henhold til lovgivningen herom. I det omfang, indsatsen entydigt kan defineres som nødvendig for lokalitetens forvaltning, er en konsekvensvurdering efter habitatdirektivet ikke påkrævet, men der kan kræves tilladelse eller godkendelse efter anden lovgivning.

Der er ikke gennemført vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte Natura 2000-planer, idet planer, som direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning, ikke er omfattet af kravet om screening og evt. konsekvensvurdering.

1.2.2 Andre relevante planer

Anden generations Natura 2000-planer for 2016-2021 blev vedtaget i april 2016, og de opfølgende kommunale handleplaner blev endeligt vedtaget i foråret 2017.

Første generations Natura 2000-planer (2010-2015) fastlagde rammerne for en række grundlæggende indsatser, som f.eks. rydninger, forbedrede hydrologiske forhold og iværksættelse af plejetiltag. Disse indsatser blev fastholdt og videreført i anden generations Natura 2000-planer (2016-2021). I tredje generation Natura 2000-planer igangsættes nye indsatser med særlig fokus på fortsat pleje til sikring af beskyttede naturtyper, fugle og arter, sikring af naturlig dynamik og større sammenhængende arealer fx udlægning af arealer til urørt skov, udtagning af lavbundsjord og ved at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi.

Natura 2000-planer, som omfatter fredskovpligtige arealer, og dermed er omfattet af skovloven, skal revideres med 12 års mellemrum, jf. skovlovens § 16, stk. 2. Det betyder således, at Natura 2000 skovplanerne, som er en del af 1. generations Natura 2000-planer, er gældende fra 2010 til udgangen af 2021 og at der i forbindelse med udarbejdelse af tredje generations Natura 2000-planer, også vil ske en revision af den del af Natura 2000-planerne, som omfatter fredskovpligtige arealer.

Vandområdeplaner og EU's havstrategi

N229 er beliggende i vandområdedistrikt Jylland og Fyn.

Vandområdets økologiske og kemiske tilstand fremgår af vandområdeplanen for området.

For de Natura 2000-områder som også er omfattet af en vandområdeplan og Danmarks Havstrategi, er målsætninger og retningslinjer for indsatser om vandkvalitet, næringsstoffer, miljøfremmede stoffer, hydrologi og fysiske forhold samlet i vandområdeplanen og/eller i basisanalysen med tilhørende indsatskatalog og havstrategien. Disse mål og indsatser vil bidrage til at forbedre vandmiljøet og vandkvaliteten i Natura 2000-områderne og understøtte Natura 2000-planens målsætninger.

Landsplandirektiver og kommuneplaner

Natura 2000-områderne, der er udpeget i medfør af miljømålsloven, skal fremgå af landsplandirektiver og kommuneplaner. I henhold til Bekendtgørelse om planlægning nr. 1157 af 1. juli 2020, må kommuneplaner ikke stride mod en Natura 2000-plan, jf. lov om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven), en handleplan efter samme lovs § 46 a eller regler udstedt i medfør af samme lovs § 36, stk. 3, eller stride mod en Natura 2000-skovplan, jf. kapitel 4 i lov om skove. Af redegørelsen til planforslag, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendig for et Natura 2000-områdes forvaltning, skal jf. bekendtgørelse om administration af planloven i forbindelse med internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, indgå en vurdering af planforslagets virkninger på området under hensyn til områdets bevaringsmålsætninger.

Klimasikring

Regeringen har i december 2012 udgivet en handlingsplan for klimasikring af Danmark. Planen indeholder en lang række regeringsinitiativer, der skal medvirke til at skabe bedre rammer for klimatilpasningen lokalt. De enkelte kommuner har udarbejdet en klimatilpasningsplan. En vurdering af samspillet mellem den kommunale klimatilpasningsplan og Natura 2000-planen forudsætter kendskab til, hvor de forudsatte indsatser i Natura 2000-planen konkret vil blive gennemført sammenholdt med de indsatser, der skal gennemføres som led i klimatilpasningsplanen.

Kommunal klimatilpasningsplan

Såfremt konkrete projekter som led i den kommunale klimatilpasningsplan kan påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området væsentligt, skal der gennemføres en konsekvensvurdering af projektet, inden det kan gennemføres. Dette gælder dog ikke, hvis projektet gennemføres som led i Natura 2000-planen og dermed har som delformål at sikre, at naturtyper og arter opnår gunstig bevaringsstatus.

Natur- og Biodiversitetspakke

I december 2020 blev der indgået aftale om Natur- og biodiversitetspakken, som har til formål at fremme natur og biodiversitet i Danmark og bidrage til at bremse naturens tilbagegang. Natur- og biodiversitetspakken skal gennemføres i perioden 2021-2024. Med Natur- og Biodiversitetspakken er der bl.a. afsat midler til udpegnings af nationalparker, udlægning af urørt skov, forbedring af havmiljøet og udarbejdelse af strategi for forvaltning af truede arter.

Det fremgår af Lov om nationalparker, at ansøger, i forbindelse med ansøgningsfasen til etablering af nationalparken, skal udarbejde en projektbeskrivelse for etablering af nationalparken, samt en forvaltningsplan for området. Planen skal tage højde for internationale naturbeskyttelseshensyn, herunder skal det fremgå af redegørelsen, om forvaltningsplanens gennemførelse er afhængig af tilladelser, godkendelser eller dispensationer ligesom der skal indgå en beskrivelse af nuværende status for naturen i området. Forvaltningsplanen er tiltænkt at skulle sikre en vildere naturforvaltning, bl.a. i Natura 2000-områder. Det fremgår i den forbindelse af lov om nationalparker, at det forudsættes, at den vildere naturforvaltning er i overensstemmelse med bevaringsmålsætninger i Natura 2000-planen for berørte områder.

Forbud mod gødskning, sprøjtning og omlægning af §3-arealer

Pr. 1. juli 2022 træder et forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-arealer i kraft. Forbuddet vil gælde alle arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 og 3 og vil i praksis hovedsageligt have betydning for ferske enge og strandenge, hvor der i dag kan være en lovlig drift med sprøjtning, gødskning og/eller omlægning. For de øvrige § 3-beskyttede naturarealer gælder der som udgangspunkt allerede et sådant forbud. En delmængde af de § 3 strandenge kan også være kortlagt som habitatnatur, mens de ferske enge ikke har en tilsvarende habitatnaturtype. Lovændringen forventes at have en gavnlig synergieffekt på Natura 2000-områderne, herunder evt. fugle og arter på udpegningsgrundlaget, samt de kortlagte habitatnaturtyper, både i form af en direkte effekt på de kortlagte strandenge og indirekte ved at mindske eventuel randpåvirkning.

1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nulalternativ

I basisanalysen, der danner grundlag for Natura 2000-planen, er der foretaget en nærmere gennemgang af den nuværende naturtilstand i området.

1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen

Surt overdrev (6230) findes på nogle mindre forekomster i den vestlige del af Bjerre Skov. Omkring halvdelen af det kortlagte areal er i god naturtilstand, grundet drift og gode strukturer. For den del af arealet der har moderat naturtilstand skyldes det tilgroning med middelhøj græs/urtevegetation på en del af arealet samt påvirkninger fra tilstødende landbrugsdrift.

Tidvis våd eng (6410) findes på 4 mindre arealer i den østlige del af Bjerre Skov. Størstedelen (godt 80 %) af arealet er i kategorien moderat, hvilket skyldes suboptimal drift og problemer med tilgroning i høje græsser og urter. Under 1/5 af naturtypen er i god tilstand, her er der hensigtsmæssig drift og lav/ingen tilgroning.

Enekrat (5130) er kortlagt med en enkelt, lille forekomst i Bjerre Skov. Naturtilstanden er ringe. Såvel struktur- som artsindeks er dårligt, hvilket skyldes tilgroning med høje urter samt næringsberigelse fra randeffekt. Især artsindekset trækker ned, hvilket skyldes et fald i antallet af arter der signalerer god naturkvalitet.

Kildevæld (7220) forekommer på et meget lille areal i Bjerre Skov. Naturtilstanden på skovkildevældet er moderat da skygning fra omkringstående træer (naturgivent forhold) har resulteret i en artsfattig vegetation.

På tværs af det samlede areal af de 4 kortlagte skovnaturtyper i området bøg på mor (9110), bøg på muld (9130), ege-blandskov (9160) og elle- og askeskov (91E0) er der på ca. 1/4 af arealet registreret <1 stort træ/ha, på ca. 2/3 af arealet er der registreret 1-5 store træer/ha, på ca. 7% af det samlede areal er der registreret 6-10 store træer/ha og endelig er der på ca. 3% af det samlede skovareal registreret >10 store træer/ha. Flest store træer er registreret i naturtypen ege-blandskov.

For liggende dødt ved gælder, at der på tværs af de kortlagte skovnaturtyper er registreret <1 liggende dødt træ/ha på ca. 3% af det samlede areal. Der er registreret 1-5 døde stammer på ca. 87% af det kortlagte skovareal og endelig er der på de resterende ca. 10% af skovarealet registreret 6-10 liggende døde stammer/ha. Flest liggende døde stammer ses i naturtypen elle- og askeskov.

Stående dødt ved er registreret med <1 stående dødt træ/ha på ca. 14% af det samlede kortlagte skovareal. På ca. 84% af det kortlagte areal er der registreret 1-5 stående døde stammer/ha, på godt 1% af det samlede skovareal er der registreret 6-10 stående døde stammer/ha og endelig er der registreret >10 stående døde stammer på et ganske lille areal af naturtypen elle- og askeskov.

Arealer med elle- og askeskov (91E0) er drænede og jf. seneste Artikel 17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand, mangler der generelt store træer og dødt ved i skovhabitattyper. I Natura 2000-området er der kortlagt en småsø med habitatnaturtypen næringsrig sø (3150) i god tilstand. Søen er generelt præget af en artsrig undervandsvegetation og en udbredt flydebladsvegetation, næringsfattige forhold uden forekomst af trådalger samt ingen påvirkning fra jordbrugsdrift.

En række naturtyper og levesteder for arter og fugle, som området er udpeget for at beskytte, kræver vedvarende drift for at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus. Det gælder fx en række lysåbne naturtyper. Samtidig kræver andre naturtyper og levesteder i moderat til dårlig tilstand tiltag, der kan imødegå forringelse.

Hvis ikke indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for, at der ikke opnås god naturtilstand på arealerne med lysåben natur, der i dag er i moderat tilstand, bl.a. grundet tilgroning med høje græsser og urter. Desuden vil der potentielt ikke ske en udvikling i biodiversitetsunderstøttende skovstrukturer, så som flere store træer og mere dødt ved. Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen har herudover fokus på at sikre synergieffekter, skabe større sammenhæng i naturen og sikre en mere naturlig dynamik i områderne f.eks. ved genskabelse af hensigtsmæssig hydrologi og potentiel udvidelse af arealer med urørt skov.

1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet

I dette afsnit beskrives de øvrige miljøforhold i og udenfor Natura 2000-området, der kan blive væsentligt berørt af Natura 2000-planen.

1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed

Inddæmning og kunstig afvanding med grøfter, dræn eller pumper forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturlige, naturtype-karakteristiske vådbundsvegetation erstattes af en vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter. Genetablering af en hensigtsmæssig hydrologi vil modvirke denne udvikling, ligesom den hensigtsmæssige hydrologi også medvirker til at naturtyper og arter, der ikke er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området får forbedrede hydrologiske forhold. Genetablering af hensigtsmæssig hydrologi og natur samt sikring af en hensigtsmæssig drift/pleje eller skovnaturtypebevarende drift vil i mange tilfælde medføre, at forholdene for områdets arter og naturarealer forbedres, idet deres naturgrundlag forbedres sammen med indsatsen for habitatnaturen.

Tilgroning med høje græsser, urter og vedplanter forandrer naturen og kan føre til ændringer i artssammensætningen, således at vegetationen i højere grad præges af arter, der ikke er karakteristiske for naturtypen. Genetablering af mere naturlige vegetationsforhold vil modvirke denne udvikling, ligesom det også kan medvirke til, at arter, der ikke er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området får forbedrede forhold.

Udlægning af skove til urørt skov vil medføre at skovdriften ophører og i vidt omfang skal overlades til sig selv. Dermed vil der skabes plads til naturlige biologiske processer, der skaber flere levesteder, og dermed øger den biologiske mangfoldighed. I overgangsperioden vil der ofte aktivt blive skabt flere habitater f.eks. ved veteranisering af træer og skabelse af lysninger.

Natura 2000-planen medvirker generelt til at sikre, at flora, fauna og biologiske mangfoldighed bevares og forbedres, idet planen medvirker til at skabe gunstige forhold for naturen. I området findes mange sjældne arter af bl.a. insekter, herunder dagsommerfugle og guldsmede, fugle, flagermus, vandplanter, mosser og svampe. Sikring af en hensigtsmæssig drift/pleje eller skovnaturtypebevarende drift eller urørt skov vil i mange tilfælde medføre, at forholdene for ovenstående arter og naturarealer forbedres, idet deres naturgrundlag forbedres sammen med indsatsen for habitatnaturen.

1.4.2 Befolkningen

Natura 2000 område N229 Bjerre Skov og Haslund Skov er beliggende i Randers og Favrskov Kommuner, der har indbyggertal på henholdsvis 98200 og 48400. Natura 2000-planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området. Sikringen af den eksisterende natur kan i mindre omfang have betydning for arealanvendelsen, idet der dog kan forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en plejeindsats.

Planen indeholder derudover en mulig indsats om etablering af urørt skov. Udlægning af urørt skov i området kan medføre en ændret adgang til områder på visse tidspunkter af året hvor jordbunden vil være vådere, ligesom færdsel uden for veje og stier med tiden kan blive sværere som følge af væltede træer, og eventuelle hegninger.

1.4.3 Menneskets sundhed

Det vurderes, at Natura 2000-planen i mindre grad vil kunne påvirke den rekreative udnyttelse af områderne, der foregår i dag, da indsatserne i planen primært drejer sig om udlægning til urørt skov samt sikring af hensigtsmæssig drift og pleje af arealerne. Det vurderes således, at gennemførelsen af planen ikke vil være i modstrid med hensynet til menneskers sundhed, idet den rekreative udnyttelse kan fortsætte, ligesom sikringen af en beskyttede natur i øvrigt ikke vurderes at have en sundhedsmæssig negativ effekt. Mange, især bynære, Natura 2000-områder udnyttes til rekreative aktiviteter, f.eks. vandring og cykling, som bidrager til menneskets sundhed.

1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer

Natura 2000-planens indsatser kan påvirke området vand, da genskabelse af hensigtsmæssig hydrologi for naturtyperne er en prioritet i forvaltningen af urørte skove. Etablering af hensigtsmæssig hydrologi vil blive gennemført hvor det praktisk, teknisk og naboretligt er muligt. En øget mængde dødt ved ved en mulig udlægning til urørt skov kan også fremme en vis tilbageholdelse af CO₂.

Det vurderes, at Natura 2000-planens indsatser ikke vil påvirke området jordbund og luft.

1.4.5 Materielle goder og kulturarv

Det vurderes ikke, at planen påvirker materielle goder, idet planens indsats primært omfatter pleje af de naturtyper, der findes på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag. Natura 2000-planens indsatser kan modvirke tilgroning af fortidsminder, og kan dermed medvirke til at sikre kulturarven. Planen vurderes ikke at medføre en negativ påvirkning af anden kulturarv.

1.4.6 Landskab

De to adskilte skovpartier, som udgør dette Natura 2000-område er væsentligt forskellige med hensyn til andelen af lysåben natur. Udpegningen er hovedsagelig sket for at beskytte en række forskellige skovnaturtyper, og området naturværdier er primært knyttet til disse. Samlet er der kortlagt 75 ha skovnaturtyper, og heraf udgøres størstedelen af elle- og askeskove. Bøgeskove på muldbund samt bøgeskov på kalk og blandeskove med eg tegner sig for resten.

I Bjerre Skov findes der mindre arealer med overdrev som kan være med mindre enebærkrat. På nordsiden af Lysnetbakken mellem Vissing og Værum ligger Bjerre Skov på en jordbund, der overvejende består af plastisk ler. Bjerre Skov er fragmenteret, og består for hovedpartens vedkommende af fugtige, rød-el dominerede skove i spredt mosaik med åbne græsgange og dyrkede marker. De flotte og artsrige ellesumpe i Bjerre Skov vidner om lang tids ekstensiv drift. Bjerre Skov er en typisk parcelskov med mange ejere.

Et par km nordøst for Bjerre Skov ligger det sammenhængende skvområde Haslund Skov. Jordbunden er også her plastisk ler, som oftest er overlejret af moræneler. Kalk forekommer flere steder. Moderne intensiv skovdrift har berørt dele af skoven, men især på skrænterne langs skovens vandløb er der urørt skov med væltede træer og henfaldne stammer. Ejendomsstrukturen i Haslund Skov er domineret af to større ejere. I de mest urørte dele af Haslund Skov er der en usædvanlig artsrig flora med sjældne arter, der er typiske for en kalkpræget, næringsrig jordbund.

Sikring og forbedring af naturgrundlaget som følge af Natura 2000-planen med mulig udlægning til urørt skov samt sikring af hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje af arealerne vil kunne øge landskabsværdien i området, idet et varieret landskab bestående af forskellige landskabstyper fastholdes og udbygges.

1.4.7 Arter

I Natura 2000-området findes mange karakteristiske arter for de forskellige naturtyper. I Bjerre Skov og Haslund Skov vil planen for eksempel medvirke til at sikre levesteder for de fredede arter majgøgeurt, glat hullæbe, tyndakset gøgeurt, ægbladet fliglæbe, tætblomstret hullæbe, skov-hullæbe og rederod. Der er flere steder en karakteristisk og artsrig bundflora med f.eks. den rødlistede forskelligblomstret viol. I området findes der derudover mange sjældne arter af bl.a. insekter, herunder dagsommerfugle og guldsmede, fugle, flagermus, vandplanter, mosser og svampe.

Natura 2000-planen medvirker generelt til at sikre, at flora, fauna og biologiske mangfoldighed bevares og forbedres, idet planen medvirker til at skabe gunstige forhold for naturen. Sikring af en hensigtsmæssig drift/pleje eller skovnaturtypebevarende drift eller urørt skov vil i mange tilfælde medføre, at forholdene for ovenstående arter og naturarealer forbedres, idet deres naturgrundlag forbedres sammen med indsatsen for habitatnaturen.

1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater

Haslund Skov blev fredet i 1979 og Bjerre Skov i 1986.

Fredningerne i området har bl.a. til formål at sikre naturværdier i området. Natura 2000-planen indeholder indsatser, som kan påvirke naturværdier positivt.

1.5 Eksisterende miljøproblemer

Truslerne mod naturværdierne og områdets udpegningsgrundlag er beskrevet i basisanalysen, der danner grundlag for udkast til Natura 2000-planen for området. Planens mål er at sikre udpegningsgrundlaget mod disse trusler herunder prioritering i tilfælde af modstridende naturinteresser.

Tilgroning med høje græsser, urter og vedplanter forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturtype-karakteristiske vegetation erstattes af en mere artsfattig vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter.

Inddæmning og kunstig afvanding med grøfter, dræn eller pumper forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturlige, naturtype-karakteristiske vådbundsvegetation erstattes af en vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter.

Deposition af luftbårne kvælstofforbindelser, herunder ammoniak kan påvirke næringsfattige naturtyper. Naturtyperne har forskellig sårbarhed over for kvælstofdeposition. Emissionen af ammoniak fra landbruget reguleres gennem husdyrgodkendelsesloven, som bidrager til at mindske ammoniakudledning fra punktkilder.

1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området

I dette afsnit redegøres der for, om planen, med dens indsatser, potentielt vurderes at forværre eller afhjælpe ovennævnte trusler.

Emissionen af ammoniak fra landbruget reguleres gennem husdyrgodkendelsesloven. Natura 2000-planen rummer ikke indsatskrav for vandkvaliteten, da disse krav fastlægges i vandområdeplanerne.

Natura 2000-planen indeholder en målsætning om etablering af og fastholdelse af pleje på de lysåbne naturtyper. Denne indsats vil medvirke til at bekæmpe tilgroning inden for Natura 2000-

området på bl.a. rigkær, surt overdrev og tidvis våd eng. En mulig udlægning af urørt skov, vurderes på sigt, at bidrage til, at området skove får flere store træer, mere dødt og rådende ved, hvilket vurderes at være positivt for bl.a. skovnaturtyperne bøg på muld, bøg på mor, ege-blandskov og elle- og askeskov.

Etablering af hensigtsmæssig hydrologi samt fastholdelse af de indsatser, der er gennemført for at forbedre hydrologien fra 2016-2021 vil bidrage til at stabilisere naturtilstanden og mindske behovet for en vedvarende indsats i de beskyttede naturtyper, der stiller særlige krav til hydrologien herunder rigkær og elle- og askeskov.

1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål

Danmark har tilsluttet sig en række internationale konventioner indeholdende miljøbeskyttelsesmål, hvis indhold i en lang række tilfælde er indarbejdet i lovgivningen. For EU- lovgivningen gælder generelt, at den er implementeret i dansk lovgivning. Danmark har bl.a. ratificeret Ramsarkonventionen og Biodiversitetskonventionen. Biodiversitetskonventionens formål er bl.a. at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares. Formålet med Ramsarkonventionen er at beskytte vådområder med en særlig betydning for fugle. Danmark har udpeget 28 Ramsarområder, der alle indgår i EU's fuglebeskyttelsesområder. Ramsarområderne er dermed en del af det danske Natura 2000-netværk.

Planen er en udmøntning af EU's Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiv implementeret i dansk lov via Miljømålsloven, lovbekendtgørelse nr.119 af 26. januar 2017 med senere ændringer. Planen vil sikre, at areal og tilstand af kortlagte naturtyper og levesteder for omfattede arter ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter, hvilket er afspejlet i indsatsprogrammet i Natura 2000-planerne for tredje planperiode.

1.7 Planens indvirkning på miljøet

Natura 2000-planens indsats vedrører hovedsageligt forbedring af allerede eksisterende og beskyttet natur, idet evt. forbedrede vandforhold for naturarealer og eventuel udtagning af kulstofholdige lavbundsjord har en positiv effekt på særligt biodiversitet, men også i forhold til vand- og klimamål.

I tabel 1 herunder er gennemgået planens sandsynlige indvirkning på en række faktorer ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021, bilag 4.

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen påvirkning	Redegør for indvirkning
Flora, fauna og biologisk mangfoldighed	X		<p>Natura 2000-planen medvirker generelt til at sikre, at flora, fauna og biologiske mangfoldighed bevares og forbedres, idet planen medvirker til at skabe gunstige forhold for naturen.</p> <p>I Natura 2000-område N229 Bjerre Skov og Haslund Skov vil planen medvirke til at hindre tilgroning samt genetablere hensigtsmæssig hydrologi, som vil medvirke til at naturtyper og arter, generelt får forbedrede hydrologiske forhold.</p> <p>Udlægning af skove til urørt skov vil medføre at skovdriften ophører og i vidt omfang skal</p>

		<p>overlades til sig selv. Dermed vil der skabes plads til naturlige biologiske processer, der skaber flere levesteder, og dermed øger den biologiske mangfoldighed. I overgangsperioden vil der ofte aktivt blive skabt flere habitater f.eks. ved veteranisering af træer og skabelse af lysninger.</p> <p>Natura 2000-planen medvirker generelt til at sikre, at flora, fauna og biologiske mangfoldighed bevares og forbedres, idet planen medvirker til at skabe gunstige forhold for naturen. I Bjerre Skov og Haslund Skov vil planen for eksempel medvirke til at sikre levesteder for de fredede arter maj-gøgeurt, glat hullæbe, tyndakset gøgeurt, ægbladet fliglæbe, tætblomstret hullæbe, skov-hullæbe og rederod. Der er flere steder en karakteristisk og artsrig bundflora med f.eks. den rødlistede forskelligblomstret viol. I området findes derudover mange sjældne arter af bl.a. insekter, herunder dagsommerfugle og guldsmede, fugle, flagermus, vandplanter, mosser og svampe. Sikring af en hensigtsmæssig drift/pleje eller skovnaturtypebevarende drift eller urørt skov vil i mange tilfælde medføre, at forholdene for ovenstående arter og naturarealer forbedres, idet deres naturgrundlag forbedres sammen med indsatsen for habitatnaturen.</p>
Befolkningen	X	<p>Natura 2000-planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området, hvor en sikring af en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje af arealerne skal sikre naturtyper og arter i området. Sikringen af den eksisterende natur vil ikke have betydning for arealanvendelsen, dog kan der forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en mindre plejeindsats eller udlægning til urørt skov.</p> <p>Der er offentlig adgang til store dele af området, og sikring og forbedring af naturgrundlaget giver mulighed for større naturoplevelser.</p>
Menneskers sundhed	X	<p>Planen medvirker til at sikre de beskyttede naturtyper i området således, at naturen i området på sigt opnår en god-høj kvalitet. Naturområder af god-høj kvalitet er af betydning for den rekreative udnyttelse af området og dermed menneskers sundhed.</p>

			Det vurderes, at gennemførelsen af planen ikke vil være i modstrid med hensynene til menneskers sundhed, men i stedet at en øget biodiversitet og mere robuste økosystemer vil bidrage positivt til menneskets sundhed. Sikringen af den beskyttede natur vurderes i øvrigt ikke at have en sundhedsmæssig effekt.
Jordbund		X	Det vurderes, at planen ikke påvirker jordbundens beskaffenhed idet at indsatsprogrammet i planen ikke omfatter tiltag som vil kunne bevirke, at stoffer eller andet materiale vil kunne påvirke jordbunden, ligesom der heller ikke graves i jordbunden. Se desuden vurderinger i skemaet under "Vand" og "Flora, fauna og biologisk mangfoldighed".
Vand	X		Genskabelse af en mere hensigtsmæssig hydrologi og udlægning af urørt skov vil bidrage til mere frit strømmende vand og naturlige fluktuationer i vandstanden, hvilket er vigtige processer, der er med til at skabe variation og dynamik. Sikring af en mere hensigtsmæssig hydrologi kan påvirke søer positivt og bidrage til realisering af vandområdeplanen for området. Natura 2000-planen rummer ikke indsatskrav for vandkvaliteten, da disse krav fastlægges i vandområdeplanerne.
Luft		X	Det vurderes, at Natura 2000-planens indsatser for forbedring af de beskyttede naturtyper ikke vil have indflydelse på luftkvaliteten, fordi indsatserne ikke medfører emission af stoffer til luften.
Klimatiske faktorer	X		En mulig udlægning af urørt skov vil medvirke til at begrænse udledningen af CO ₂ .
Materielle goder		X	Det vurderes, at planen ikke påvirker materielle goder negativt, idet at realisering af indsatsprogrammet ikke berører ejendomme eller andre værdier for den brede befolkning eller lokalbefolkninger. Adgangen til naturområder og en højere værdi af naturen er vurderet under emnet "Flora, Fauna og Biologisk mangfoldighed", "Befolkningen" og/eller "Menneskets sundhed".
Landskab	X		Sikring og forbedring af naturgrundlaget,

			herunder naturplejetiltag, vil øge landskabsværdien ved at give mulighed for et varieret landskab bestående af forskellige landskabstyper.
Kulturarv, herunder kirker, arkitektonisk arv og arkæologisk arv.		X	<p>Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen berører ikke områder omkring kirker, mindesmærker eller andre menneskabte værdier, hvorfor planen vurderes ikke at påvirke kulturarv, herunder arkitektonisk og arkæologisk arv.</p> <p>Planen vil dog kunne synliggøre kulturarv i form af bl.a. pleje af nogle af de fortidsminder der findes i området, men det vurderes ikke at være en væsentlig påvirkning.</p>
Arter	X		Se vurderinger i skemaet under "Vand" og "Flora, fauna og biologisk mangfoldighed".
Fredninger, Bekendtgørelsesfredninger og vildtreservater		X	<p>Haslund Skov blev fredet i 1979 og Bjerre Skov i 1986.</p> <p>Fredningerne i området har bl.a. til formål at sikre naturværdier i området. Natura 2000-planen indeholder indsatser, som kan påvirke naturværdier og beskyttelsen af fugle og arter positivt.</p>
Kumulative effekter	X		<p>Natura 2000-planen har til formål at sikre og forbedre naturkvaliteten på områdets udpegningsgrundlag.</p> <p>Evt. realisering af indsatsprogrammet i planen kan potentielt medvirke til en kumulativ positiv påvirkning i samspil med konkrete projekter.</p> <p>Ved gennemførelse af vandområdeplanen vurderes en synergi til sikring af vandkvaliteten.</p>

Tabel 1. Gennemgang af planens indvirkning på en række miljøforhold.

1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Planen har indvirkning på de faktorer, der er listet i tabel 1. Vedrørende modstridende naturinteresser følger prioriteringen Natura 2000-planens retningslinjer. For så vidt angår modstridende naturinteresser henvises til Natura 2000-planens afsnit 3.3. Se i øvrigt afsnit om grundlag for prioriteringer nedenfor.

Natura 2000-planerne skal generelt sikre en højere kvalitet af naturen og bidrage til en større biologisk mangfoldighed. Natura 2000-planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området, hvor en indsats til sikring af en hensigtsmæssig drift og pleje af arealerne og arternes levesteder skal bevare dynamikken i området.

Planen indeholder en indsats om sikring af for naturtypen hensigtsmæssig hydrologi. En ændring af hydrologien i området vil potentielt kunne påvirke skovnaturtyper, som bliver vådere og hvor bevoksninger visse steder vil gå ud som følge af ændret vandstand. Det skal i forbindelse med behandling af enkeltprojekter sikres, at det samlede areal af naturtyperne bevares ved at bevoksninger får mulighed for at opstå andre steder i Natura 2000-området eller inden for den biogeografiske region.

Planen indeholder en indsats om udlægning af urørt skov. Udlægning af urørt skov i området kan medføre en ændret adgang til områder på visse tidspunkter af året hvor jordbunden vil være vådere, ligesom færdsel uden for veje og stier med tiden kan blive sværere som følge af væltede træer, og eventuelle hegninger. Hvor staten udlægger urørt skov vil adgangen til området vil blive sikret gennem fortsat vedligeholdelse af veje, stier og friluftsfaciliteter i skovene vil fortsat være tilgængelige. På private arealer der udlægges til urørt skov vil de generelle adgangsregler som følger af Lov om naturbeskyttelse, fortsat gælde.

1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planerne udarbejdes som følge af habitatdirektivets artikel 6. stk. 1, som fastslår, at medlemsstaterne skal iværksætte de nødvendige bevaringsforanstaltninger, hvilket bl.a. kan indebære udarbejdelse af hensigtsmæssige forvaltningsplaner, som er specifikke for lokaliteterne eller integreret i andre udviklingsplaner, relevante retsakter, administrative bestemmelser eller aftaler. I Danmark udarbejdes Natura 2000-planer, som angiver overordnede og konkrete mål for lokaliteterne, indsatsprogram med retningslinjer og evt. mulighed for prioritere mellem forskellige naturtyper og levesteder for arter på udpegningsgrundlaget ved realisering af indsatsprogrammet.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem frivillige og lokale indsatser. Natura 2000-planen udarbejdes på baggrund af en basisanalyse, der bl.a. præsenterer data, redegør for relevante trusler og naturtilstanden. Natura 2000-planen danner efterfølgende grundlag for udarbejdelsen af en Natura 2000-handleplan. Natura 2000-handleplanen udarbejdes af kommunale og andre ansvarlige myndigheder, og har fokus på de forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen af indsatserne.

Der kan således ikke i forbindelse med Natura 2000-plan foretage en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da Natura 2000-planer ikke fastlægger hvor den konkrete indsats skal gennemføres. Miljøvurderingen er gennemført ud fra tilgængelig viden, bl.a. de oplysninger der fremgår af basisanalysen, udkast til Natura 2000-planen og det nationale overvågningsprogram, NOVANA.

I de seneste basisanalyser (offentliggjort juni 2020) redegøres der for relevante trusler, og dermed at der fortsat er behov for indsatser for at sikres den nuværende naturtilstand og på sigt opfylde habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivets mål. I tredje planperiode (2022-2027) er der fokus på at sikre mere naturlige processer og naturens robusthed bl.a. i form af sammenhængende arealer, udlæg af urørt skov og udtag af kulstofholdige lavbundsjord. Derudover er der fokus på sikring af den eksisterende natur og levesteder bl.a. ved at fortsætte plejen af plejkrævende arealer, bekæmpe invasive arter, afsøge behovet for at udlægge forstyrrelsesfrie zoner og afsøge behovet for fiskeriregulering.

I forslag til Natura2000 planen for N229 Bjerre Skov og Haslund Skov planlægges der en indsats om at sikre, de lysåbne naturtyper en hensigtsmæssig drift og pleje, og der arbejdes på at

opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur. En potentiel udlægning af urørt skov giver desuden mulighed for at skabe mere diversitet i skovnaturtyperne.

Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremmer herved den biologiske mangfoldighed generelt. En målsætning for en bestemt naturtype, fugl eller art vil dog kunne indebære en nedprioritering af andre naturtyper, fugle eller arter. For området er der foretaget følgende valg:

Da der ikke er registreret modstridende naturinteresser i området, er der heller ikke registreret nogen modstrid mellem udførelsen af de forskellige planlagte indsatser.

Prioriteringen af indsatser for naturtyper, fugle og arter beror på kendskab til forekomster, bestande og specifikke behov jf. basisanalysen for Natura 2000-området. Dertil er visse arter og naturtyper på forhånd prioriterede jf. EU's habitatdirektiv da de er af fællesskabsbetydning og har et særligt fokus.

1.10 Overvågning

Resultatet af Natura 2000-indsatsen i forhold til udpegningsgrundlag og naturtilstanden bliver fulgt op på gennem det nationale overvågningsprogram, NOVANA, som Miljøministeriet er ansvarlig for. Desuden afrapporterer Danmark bevaringsstatus vedr. habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet til EU-kommissionen hvert 6 år.

Basisanalysen bygger på kortlægningsdata og udgør det nuværende vidensgrundlag om status for områdets udpegningsgrundlag i forbindelse med Natura 2000-planlægningen. Basisanalysen gennemgår systematisk udpegningsgrundlaget med en beskrivelse af status for hver enkelt art, fugl og naturtype. Det er hensigten, at denne analyse opdateres i forbindelse med fremtidige planperioder.

Strategisk MiljøVurdering for forslag til Natura 2000-plan 2022-2027 for Bjerre Skov og Haslund Skov (nr.229). Miljøvurderingen sammenfatter Natura 2000-planforslagets påvirkning af miljøet.

Miljøstyrelsen
Tolderlundsvej 5
5000 Odense C

www.mst.dk